

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

1.1.–30.6.2026

MH 21.9.2026

**Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden
toteutuminen 1.1. - 30.6.2026**

Varsinais-Suomen liitto
PL 273, 20101 Turku
kirjaamo@varsinais-suomi.fi
varsinais-suomi.fi

Sisältö

1. Käyttötalous 2026	4
Ohjelma ja hanketoiminta	4
2. Monipuolinen maakunnan kehittämisen edelläkävijä	5
Perustoiminta ja erillisyksiköt	5
Aluekehittäminen	5
Edunvalvonta ja kuntapalvelu	5
Maankäyttö ja ympäristö	5
Yhteiset toiminnot ja hallinto	5
Erillisyksiköt	6
3. Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 1.1.–30.6.2026	7
Yhteiset toiminnot ja hallinto	7
Aluekehittäminen	8
Maankäyttö ja ympäristö	13
Valonia	16
Edunvalvonta ja kuntapalvelu	18
Lounaistieto	20
4. Taloudellisten tavoitteiden toteuma 1.1.–30.6.2026	21
Kulujen jakauma 1–6.2026 vastualueittain	21

1. Käyttötalous 2026

KUNTARAHOITTEINEN TOIMINTA						
KÄYTTÖTALOUS	TA2026	TA2025	TA 25/26 %	TA25/26 €	TS 2027	TS 2028
TUOTOT						
Kuntien maksuosuudet	3 899 900	3 899 900	0,0	0	3 899 900	3 899 900
Myyntituotot	44 894	38 500	16,6	-6 394	44 894	44 894
Muut tuotot	114 681	112 952	1,5	-1 729	114 681	114 681
TUOTOT YHT.	4 059 475	4 051 352	0,2	-8 123	4 059 475	4 059 475
KULUT						
Henkilöstökulut	-2 839 597	-2 852 883	-0,5	-13 286	-2 914 757	-2 942 455
Palvelujen ostot	-971 903	-968 265	0,4	3 638	-957 903	-957 903
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-53 250	-51 225	4,0	2 025	-52 375	-52 375
Vuokrat	-286 908	-288 420	-0,5	-1 512	-286 908	-286 908
Muut toimintakulut	-6 750	-9 000	-25,0	-2 250	-6 750	-6 750
YHTEENSA	-4 158 408	-4 169 793	-0,3	-11 385	-4 218 693	-4 246 391
TOIMINTAKATE	-98 933	-118 441	-16,5	-19 508	-159 219	-186 916

Ohjelma ja hanketoiminta

Central Baltic ohjelman 2021–2027 toimeenpanon kustannukset katetaan pääosin teknisellä tuella, mutta liitto on varautunut tukemaan toimeenpanoa myös osin omarahoituksella (mh 25.1.2021). Valonian ja Lounaistiedon toimintojen ja hankkeiden kustannuspaikat ovat omakatteisia ja niiden hallinnoinnissa noudatetaan seuraavia menettelytapoja.

Seuraavassa ovat vastualueiden johtajien raportoinnit toiminnasta 1.1.–30.6.2026 käyttösuunnitelman 2026 mukaisesti.

1. Maakuntahallitus käynnistää liiton hallinnoimat hankkeet ja hankkeen päättyessä sen toiminta ja tulokset raportoidaan maakuntahallitukselle.
2. Ohjelma- ja hanketoiminnan päätöksissä nimetään vastuuhenkilöt sekä määritellään vastuunjaot, aikataulut, kustannusarviot, rahoitus ja seurannan järjestäminen.
3. Liiton sitoumukset suunnitteilla oleviin hankkeisiin vahvistetaan maakuntajohtajan päätöksillä, kun omarahoitusosuus on enintään 30 000 euroa. Maakuntahallitus vahvistaa yli 30 000 euron omarahoitusosuudet.
4. Maakuntajohtaja vahvistaa vuosittain teknisten tukien ja hankkeiden käyttösuunnitelmat.

2. Monipuolinen maakunnan kehittämisen edelläkävijä

Perustoiminta ja erillisyksiköt

Varsinais-Suomen liiton kuntarahoituksella rahoitettu perustoiminta on hallinnollisesti jaettu neljään vastualueeseen: 1) aluekehittäminen, 2) edunvalvonta ja kuntapalvelu, 3) maankäyttö ja ympäristö sekä 4) yhteiset toiminnot ja hallinto. Näissä tehtävissä toimii tällä hetkellä noin 35 työntekijää.

Aluekehittäminen

Aluekehittämistyö parantaa maakunnan omatoimista ja tasapainoista kehitystä sekä lisää maakunnan kilpailukykyä. Aluekehittämistyömme tukeutuu maakunnan olemassa oleviin vahvuuksiin ja erityisesti osaaminen, elinkeinojen ja työllisyyden vahvistaminen sekä kestävä kehitys ovat Varsinais-Suomen aluekehittämisen keskeisiä elementtejä.

Osallistumme aktiivisesti kansainväliseen verkostoyhteistyöhön ja näin lisäämme maakunnan tunnettua sekä edistämme maakunnan roolia Itämeren alueen yhtenä keskeisenä toimijana.

Aluekehitystyömme pohjautuu laaja-alaiseen ja vuorovaikutteiseen yhteistyöhön jäsenkuntien, valtion aluehallintoviranomaisten, elinkeinoelämän ja muiden maakunnan toimijoiden kanssa. Tässä yhteistyössä maakunnan toimijat määrittelevät maakuntastrategian kautta kehitystavoitteet ja keinot niihin pääsemiseksi sekä samalla sitoutuvat omalta osaltaan niiden toteutukseen. Maakunnallisesti yhteisesti hyväksytyt älykkään erikoistumisen kärjet ohjaavat sisällöllisesti toimintaamme. Toiminnan tukemisessa työkaluina käytämme muun muassa EU:n rakennepoliittisia ohjelmia, kansallista kehittämisrahoitusta ja valtion erillisiä budjettimäärärahoja.

Edunvalvonta ja kuntapalvelu

Edunvalvonnan ja kuntapalvelujen tavoitteena on valvoa maakunnan etuja kansallisesti ja kansainvälisesti, toimia kuntien puolesta kuntayhteistyötä edistäen, välittää tietoa maakunnallisesti sekä edistää nykyaikaisia maakuntaidentiteettiä ja kulttuuria yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa. Toteutamme

vaikuttamista ja kuntayhteistyötä esimerkiksi vaalipiirin kansanedustajien yhteistyöryhmän ja kuntajohtajakouksen kautta. Toimimme tiiviissä yhteistyössä Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-toimiston, kasvukolmion ja Etelä-Suomen maakuntien kanssa.

Viestintä edistää liiton strategian ja Varsinais-Suomen maakunnallisen strategian toimeenpanoa, edunvalvontaa ja maakunnan tunnettua. Viestinnässä painotetaan vaikuttavuutta: liiton työ tehdään näkyväksi, ymmärrettäväksi ja merkitykselliseksi eri kohderyhmille.

Maankäyttö ja ympäristö

Aluesuunnittelun tavoitteena on vahvistaa maakunnan vetovoimaa ja edistää alueen tasapainoista kehitystä sovittamalla yhteen maakunnan alueelliset ja valtakunnalliset tavoitteet. Suunnittelulla luodaan edellytykset laadukkaalle asuin- ja toimintaympäristölle, joka perustuu alueen erityisarvoihin.

Maakuntakaavoitus täsmentää Varsinais-Suomen strategiassa esitetyt ympäristöön ja aluerakenteeseen liittyvät tavoitteet konkreettisiksi alueidenkäytön ratkaisuksiksi. Liikennejärjestelmätöissä huolehditaan yhdyskuntarakenteen toimivuudesta ja hyvistä yhteyksistä sekä maakunnan sisällä että maakunnan ulkopuolelle. Merialuesuunnittelulla edistämme meri-alueiden kestäväää käyttöä ja meriympäristön hyvää tilaa. Hankkeisiin osallistumalla tuotetaan suunnittelulle tietoa ja edistetään maakunnan tavoitteiden toteutumista.

Yhteiset toiminnot ja hallinto

Hallinto huolehtii viraston hallinto- ja henkilöstöpalveluista, taloudesta, kirjanpidosta, ICT-palveluista, tiedonhallinnasta ja hankinnoista. Hallinnossa valmistaan ja kootaan maakuntahallituksen ja maakuntavaltuuston kokousten esityslistat ja pöytäkirjat sekä huolehditaan liiton talouteen liittyvistä suunnittelu- ja seurantatehtävistä.

Erillisyyksiköt

Toteutamme meille annettuja tehtäviä myös erillisrahoituksella toimivien Valonian, Lounaistiedon, Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa -toimiston sekä monien hankkeiden kautta. Lisäksi toimimme Central Baltic Interreg -ohjelman (2021–2027) hallintoviranomaisena ja sihteeristön päätoimipaikkana. Näissä tehtävissä toimii noin 40 työntekijää.

Valonia on Varsinais-Suomen kuntien kestävän kehityksen asiantuntijaorganisaatio, joka toteuttaa valtionhallinnon laatimia kestävän kehityksen tavoitteita. Valonia tarjoaa palveluita kunnille ja muille julkisille toimijoille sekä yrityksille ja kuntalaisille. Yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa Valonia rakentaa kestävän kehityksen mukaista, resurssitehokasta Varsinais-Suomea, joka on rohkea, osaava ja vastuullinen edelläkävijä. Valonia kouluttaa, neuvoa, antaa asiantuntija-apua sekä koordinoi monien toimijaverkostojen työtä. Valonia kehittää toimintamalleja ja työkaluja resurssitehokkaan ja kestävän yhteiskunnan toteuttamiselle.

Hyviä, uusia ratkaisuja haetaan laajan hanketoiminnan avulla. Yhteistyön ja kumppanuuden avulla Valonia luo kehityspolkuja kestävän kehityksen toteuttamiseksi kaikissa maakunnan kunnissa. Kunnat sitoutuvat Valonian toimintaan asukaslukuun perustuvien maksuluokkien mukaisesti. Suurin osa Valonian toimintojen rahoituksesta koostuu hankerahoituksesta ja kuntarahoitus toimii hankkeiden omarahoituksena. Valonian työtä ohjaavana asiakirjana toimii Ohjelma 2030.

Lounaistieto on avoimen tiedon verkostotoimija, joka vauhdittaa alan yhteistyötä sekä edistää datan laatua ja avointa saatavuutta. Lounaistieto ylläpitää avointa karttapalvelua, Varsinais-Suomen alueen tilastoseurantaa, avoimia datatuotteita sekä monia muita tietopalveluja. Lounaistiedon keskeisenä viestintäkanavana toimii Lounaistieto.fi-alue tietopalvelu. Lounaistiedon toimintaa rahoittavat Varsinais-Suomen liiton lisäksi Turun kaupunki, Turun yliopisto, Satakuntaliitto ja Åbo Akademi toistaiseksi voimassa olevan yhteistyösopimuksen perusteella. Suurin osa Lounaistiedon toiminnasta katetaan kuitenkin erilaisten kehittämishankkeiden kautta. Lounaistiedon toimintaa ohjaa kolmen vuoden välein hyväksyttävä Lounaistiedon strategia.

Varsinais-Suomen liitto toimii Euroopan unionin **Central Baltic 2021–2027-ohjelman** hallintoviranomaisena ja sihteeristön isäntäorganisaationa jäsenvaltioiden (Suomi, ml. Ahvenanmaa, Ruotsi, Viro ja Latvia) toimeksiannosta. Ohjelma rahoittaa rajat ylittäviä yhteistyöhankkeita Suomen (mukaan lukien Ahvenanmaa), Viron, Latvian ja Ruotsin alueella EU-komission hyväksymän ohjelma-asiakirjan mukaisesti. Suomessa ohjelma kattaa 9 eteläisintä Suomen maakuntaa.

3. Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 1.1.–30.6.2026

Yhteiset toiminnot ja hallinto

Tekoälytyökalut käyttöön

Jatkamme vuoden 2025 lopulla käynnistyvää Microsoft 365 Copilot-tekoälytyökalujen käyttöönottoa toimistotyön sujuvoittamiseksi ja tehostamiseksi. Laajennamme Copilot-toimintojen käyttöönottoa vuonna 2026 asteittain pilottikokeilussa saatujen kokemusten perusteella. Varmistamme, että käyttöönotto tapahtuu tietoturvallisesti.

- Copilot-pilottiryhmä osallistuu aktiivisesti koulutuksiin ja kerää kokemuksia Copilot-tekoälytoiminnoista ja -työkaluista käytännön työssä. Pilottiryhmän jakaa keskenään kokemuksia säännöllisissä aamukahvitapaamisissa vertaisoppimisen mahdollistamiseksi.
- Kannustamme koko henkilöstöä hyödyntämään Office365-lisensseihin sisältyvää Copilotia.
- Laadimme linjaukset tekoälytyökalujen vastuulliseen käyttöön Teams-kokouksissa ja hyödynnämme Copilotia kokousmuistioiden laatimisessa soveltuvissa kokouksissa.

Hyvät valmiudet hyödyntää tekoälyratkaisuja

Tekoälytyökalut kehittyvät nopeasti osaksi työtämme. Liiton henkilöstö kehittää ja ylläpitää ajantasaista osaamistaan tekoälyn vastuullisessa ja tehokkaassa hyödyntämisessä.

- Tarjoamme tekoälykoulutuksia ja järjestämme matalan kynnyksen kohtaamisia hyvien käytäntöjen jakamiseen.
- Copilot-pilottiryhmä jakaa tietoa koko henkilöstölle siitä, miten Copilot voi käyttää turvallisesti oman työnsä tukena.
- Teemme tekoälyn käytön ohjeista selkeitä ja kannustamme henkilöstöä jakamaan käyttökokeimuksiaan arjen työstä.

Ajantasaista tietoa esihenkilötyön tueksi

Tuemme esihenkilöitä työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen edistämiseksi ja vakiinnutamme säännöllisen henkilöstökyselyn osaksi johtamisen toimintatapoja. Ajankohtainen tieto henkilöstön hyvinvoinnista, tyytyväisyydestä ja haasteista mahdollistaa työkykyyn liittyvien riskien varhaisen tunnistamisen ja oikea-aikaisen tuen kohdentamisen.

- jatkamme Pulssi -kyselyn hyödyntämistä osana esihenkilötyötä ja työhyvinvoinnin seuranta. Tuloksia analysoidaan yhdessä henkilöstön kanssa ja laadimme konkreettisen kehittämissuunnitelman, jonka etenemistä seuraamme osana arjen johtamista.
- vahvistamme esihenkilöiden työhyvinvointiosaamista ja järjestämme esihenkilöille koulutusta henkilöstön palautumisen ja kuormituksen seurantaan.
- järjestämme esihenkilöille kohdennetun Pulssi-kyselyn, jolla selvitämme mm. esihenkilötyön sujuvuutta ja mahdollista koulutuksen tai tuen tarvetta.
- Vakiinnutamme yhtenäisen toimintamallin Pulssitulosten käsittelyyn sekä vastuualueitasolla että koko organisaation tasolla ja selkeytämme esihenkilöiden, henkilöstöhallinnon, työterveyden ja johdon roolit ja vastuut tuloksiin reagoinnissa.

Aluekehittäminen

Käynnistämme Varsinais-Suomen strategian toimeenpanon osaltamme ja seuraamme ja tuemme sen toteutumista aktiivisesti

Käynnistämme päivitetyn Varsinais-Suomen strategian 2040+ ja sen osana maakuntaohjelman 2026–2029 ja älykkään erikoistumisen strategian 2026–2029 toteutuksen. Käynnistämme toteutuksen tueksi uuden Varsinais-Suomen kehittäjäfoorumin toiminnan. Olemme aktiivisesti mukana älykkään erikoistumisen (ÄES) yhteistyötä mm. Etelä-Suomen NUTS2-suuralueella. Tavoitteenamme on tukea ylimaakunnallisia ÄES-kärkien vahvistamista ja hankeyhteistyötä. Seuraamme strategian tavoitteiden toteutumista aktiivisesti ja systemaattisesti. Strategiatyötä tukevat kehittäjäfooromit, työryhmät ja sidosryhmät vastaavat osaltaan tavoitteiden toteutamisesta. Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) jaostoineen osaltaan koordinoi, seuraa ja yhteensovittaa alueen kannalta keskeisiä suunnittelu-, ohjaus- ja sopimusasiakirjojen niiden valmisteluvaiheessa.

Päivitämme osaamistarvenäkökulmia painottavan Varsinais-Suomen ennakointiakatemian toimintamallin vastaamaan paremmin alueellisia tarpeita koskien erityisesti ennakointitiedon saatavuuden ja hyödynnettävyyden parantamista. Toteutamme myös erityisesti lyhyen aikavälin ennakointia toteuttavan työelämäfoorumimallin sekä pitkän aikavälin signaali-sessiomallin.

- Käynnistämme uuden Varsinais-Suomen strategian 2040+ toteutuksen maakunnallisissa ohjelmatyössä mukana olevissa verkostoissa. Kokoamme yhteistyössä verkostojen kanssa yhteisen strategian toteuttamissuunnitelman, tuemme ja sparraamme verkostojen yhteistä työtä. Julkaisemme toteuttamissuunnitelman kevään 2026 aikana. Järjestämme kaikille avoimen käynnistystilaisuuden keväällä 2026.
- Aluekehityksen "vastuuverkostoista" saaristo-toimikunta osallistuu omalta osaltaan Varsinais-Suomen strategian toteutukseen ja tekee oman kytkentäasiakirjansa suhteessa maakuntastrategiaan.

- Kielellisten palveluiden toimikunta osallistuu Varsinais-Suomen strategian toimeenpanoon omasta lähtökohdastaan (esim. kotouttaminen ruotsin kielellä yhtenä vaihtoehtona) ja edistää muutoinkin kielellistä tasa-arvoa maakunnan sisällä mm. tiivistetyn VARHA-yhteistyön puitteissa.

- Rakennamme uutta ja kehittyvää toimintamallia maakuntastrategian sidosryhmäyhteistyölle (kumppanuustyölle). Olennaisessa roolissa on mm. kumppanuuden sparrausryhmän tukeminen, jota tehdään kumppanuustiimin ja viestintäpäällikön yhteistyönä. Jalostamme ohjelmatyön toimintamallia yhdessä verkostojen kanssa ja käynnistämme Varsinais-Suomen kehittäjäfoorumin toiminnan. Olennaisessa roolissa työssä toimii verkostojen lisäksi maakunnallisen verkosto- ja ohjelmatyön kehittämistä tukeva sparrausryhmä.

- Suunnittelemme, koordinoimme ja tuemme tapahtumin, uusien materiaalein sekä viestinnän ja keskustelujen keinoin maakuntaohjelmaa toteuttavien kumppanuusverkostojen työtä. Huolehdimme yhdessä viestinnän kanssa, että uusilla verkkosivuilla on verkostojen tarvitsema tieto. Aluekehittämisen vastuualueen koordinoitivastuulla ovat seuraavat kumppanuusverkostot: matkailufoorumi, ennakointiakatemia, lääke- ja terveysteknologiaryhmä sekä merialan asiantuntijaryhmä. Osallistumme myös ruokakehittäjien foorumin toiminnan koordinointiin.

- Vastaamme liiton sisäisen kumppanuustiimin koordinoinnista. Sen tehtävänä on maakuntastrategiatyön johtaminen, toimeenpano ja seuranta sekä maakuntastrategiatyötä tukevan sidosryhmäyhteistyön kehittäminen.

- Osana kumppanuustiimin toimintaa valmistellaan ja julkaistaan maakuntaohjelma- ja kumppanuustyön vuosikatsaus alkuvuonna 2026. Lisäksi julkaistaan koko ohjelmakauden 2022-2025 arviointi

- Jatkamme älykkään erikoistumisen strategiaan perustuvan yhteistyön tiivistämistä Etelä-Suomen NUTS2-suuralueen maakuntien kesken (Etelä-Karjala, Kymenlaakso, Päijät-Häme, Kanta-Häme, Varsinais-Suomi).

- Huolehdimme Interreg-ohjelman rahoituksella toimineen ja alkuvuonna 2026 päättyneen We Make Transition –hankkeen loppuunsaattamisesta. Otamme hankkeessa saadut paikallisen ja alueellisen kestävyysmurrosten opit ja tuotetut materiaalit käyttöön aluekehittämisessä ja maakunnallisessa strategiatyössä.
- Ennakointiakatemian 2.0 työ käynnistyy liiton koordinoimana vuoden 2026 alussa. Keskeiset työmuodot ovat aktiivinen osaamis- ja koulutus-tarve-ennakointi. Käytännön työmuotoina toiminnassa ovat työelämäfoorumit, signaalisessiot ja alakohtainen työskentely. Tavoitteena ovat konkreettiset koulutusavaukset –ja hankkeet sekä tiivis yhteistyö jatkuvan oppimisen ekosysteemi-työn kanssa. Lisäksi ENTEET –hankkeen myötä tietopalvelujen kehittäminen on työn keskiössä. Vuonna 2026 järjestetään kaksi ennakointifoorumia.
- Saaristotoimikunnan työn kautta seuraamme saariston infran kehittämistä ja toimintakykyä; toimivat yhteydet ovat edellytys kaikelle aluekehitystoiminnalle saaristossa ja maaseudulla.
- Matkailuelinkeinon tiekarttatyö jatkuu vuonna 2026 yhteiskehittämismallin kautta. Järjestämme eri seutukunnissa yhteensä viisi yhteiskehittämisen työtilaisuutta tiekarttaa perustuvien teemoista (yritysrahoitus, saavutettavuus ja infra, tiedolla johtaminen, työvoima saatavuus ja osaaminen ja destinaation myynti, markkinointi ja brändäys).
- Matkailuparlamentti järjestetään huhtikuussa Paraisilla, Seilissä.
- Kehitämme maakunnan yhteistyöryhmän toimintaa. Aluekehittämisen koordinoitavastuulla on yhteistyöryhmän viidestä jaostosta kolmen toiminta: koulutusjaosto, elinkeinojaosto ja järjestöjaosto.

- Koordinoimme Varsinais-Suomen liiton sisäistä TKI-tiimiä. TKI-tiimin tehtävä on rakentaa tilannekuva, osallistua TKI-tiekarttatyöhön, sekä tukea kuntien ja liiton omaa henkilöstöä TKI-asioissa. Tiimi mm. kokoaa tietoa maakunnan TKI-investoinneista, selvittää tietoa tilastokeskuksen keräämistä TKI-panostuksista ja rakentaa TKI-kokonaisuutta liiton verkkosivuille. TKI-tiimiin kuuluu vuoden 2026 alussa jäseniä aluekehittämisen, edunvalvonnan sekä maankäytön vastuualueilta. Tiimi kokoontuu noin kerran kuukaudessa. Jatkamme vuoden 2025 lopussa aloitettujen TKI-ai-
mukavien järjestämistä.

Suuntaamme rahoitusta älykkään erikoistumisen ja Varsinais-Suomen strategian ja maakuntaohjelman painopisteiden mukaisesti

Vuonna 2026 käytettävissä olevia rahoitusinstrumentti on ensisijaisesti EU:n aluekehitysrahaston (EAKR) alueellinen rahoitus (mukaan lukien Central Baltic-rahoitus). Avaamme käytettävissä olevan myöntövaltuuden puitteissa vähintään yhden rahoitushaun. Rahoitushaun tehtäväkokonaisuus pitää sisällään hakujen painopisteiden määrittelyn, haun tiedotuksen, hankevalinnat, päätösten valmistelun, hankkeiden seurannan ja ohjauksen. Kansallisen AKKE (alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen) rahoituksen osalta hoidamme hankkeiden ohjaus- ja seurantatehtävät sekä maksatukset.

Varmistamme maakunnan omassa päätösvallassa olevan rahoituksen suuntaamisen painopisteiden mukaisesti yhdessä elinvoimakeskuksen kanssa kerran kuussa kokoontuvassa maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristössä. Selvitämme maaseutuyritysten ja matkailuun kytkeytyvien yritysten kasvu- ja investointihalukkuutta ja etsimme rahoitusmalleja yhteistyössä julkisten ja yksityisten rahoituskanavien kanssa. Tämä tehdään yhteistyössä matkailuelinkeinon tiekarttaverkoston kanssa.

- EAKR-rahoituksen mahdollisuuksista viestimme maakunnan potentiaalisille edunsaajille sekä yhdessä rahoitusta koordinoivan Uudenmaan liiton kanssa että liiton omana toimintana omia viestintäkanaviamme hyödyntäen. Myös Turun ja Varsinais-Suomen EU-toimisto Brysselissä viestii aktiivisesti EU:n rahoitusmahdollisuuksista maakunnan toimijoille.

- Seuraamme ja raportoimme vuosittain yhteistyössä Turun ja Varsinais-Suomen liiton Eurooppa-toimiston kanssa EU-rahoituksen kohdentumista alueelle. Tuleva selvitys koskee vuoden 2025 rahoituksen ohjautumista maakuntaan. Mukana selvityksessä ovat myös EU:n keskitetyt rahoitusohjelmat (mm. Horizon)
- Olemme mukana varsinaissuomalaisten kuntien osallistumisessa European small and medium sized cities –verkoston seminaariin ja yhteishankesuunnitteluun.

Valmistaudumme EU:n uuteen rahoituskauteen ja viestimme maakunnan alueelle kohdistuvista rahoitusmahdollisuuksista

Keskeinen vuoden 2026 toimintaa ohjaava kokonaisuus liittyy valmistautumiseen EU:n uuteen 7-vuotiseen ohjelmakauteen 2028+. EU-komissio on julkaissut kesällä 2025 oman esityksensä sekä uudesta monivuotisesta rahoituskehiksestä (MMF) että rahoitusta säätelevistä asetuksista. Vaikuttaminen esitettyihin rahoitusmalleihin ja niiden toimeenpanoon EU-tasolla sekä vaikuttaminen kansallisiin rahoitusratkaisuihin on ensiarvoisen tärkeää. Työ on aloitettu Etelä- ja Länsi-Suomen maakuntien laaja-alaisessa yhteistyössä jo keväällä 2024 ja se tulee jatkumaan vahvana vielä ainakin vuonna 2026.

Ohjelmakauden 2021–2027 kansallisen rakennerahastorahoituksen vähäisyyden kompensoimiseksi tavoitteenamme on maksimoida ulkoisen, lähinnä suoraan EU:sta haettavan rahoituksen saaminen maakuntaan. Tässä työssä tuemme ja ohjeistamme alueen toimijoita rahoitushakujen yhteydessä. Tämä tapahtuu ensisijaisesti viestimällä rahoitusmahdollisuuksista ja edistämällä hankekumppanuuksia.

- Olemme mukana aktiivisesti yhtenä maakuntana 8 muun Etelä- ja Länsi-Suomen maakunnan edunvalvonnallisessa yhteistyössä EU:n uuden ohjelmakauden sisällöllisten painopisteiden ja hallintomallin valmistelussa. Keskeisenä tavoitteena on tässä EU-tason ja kansallisen tason edunvalvonnassa on saada alueiden rooli kokonaisuudessa konkreettisesti näkyviin ja turvata mahdollisimman suuri osuus käytettävissä olevasta rahoituksesta Etelä- ja Länsi-Suomen alueelle.

- Viestimme aktiivisesti näkemyksistämme eri kanavien kautta uuden ohjelmakauden sisällöliin ja hallinnollisiin ehdotuksiin liittyen. Viralliset lausunnot eduskunnalle ja eri valiokunnille, kohdennetut keskustelut eri päättäjien ja muiden sidosryhmien kanssa sekä asian edistymisen seuraaminen ovat keinoja, joilla nostamme näkökantojamme esiin.

- Olemme pyynnöstä mukana erilaisissa maakuntastrategian tavoitteita tukevissa alueen toimijoiden hankehakemuksissa ja verkostoissa lähinnä ns. liitännäispartnerina ilman omarahoitusosuutta. Alueellisen julkisen organisaation sitoutuminen on monissa rahoitusohjelmissa reunaedellytyksenä hankkeen rahoitukselle ja näin tuemme alueelle kohdentuvan rahoituksen lisäämistä.

Laadimme yhteisen aluekehityksen tilannekuvan aluekehityskeskustelujen pohjalta

Valtion ja maakuntien aluekehittämiskeskustelu on vuonna 2022 lakisääteisesti käynnistynyt uusi toimintatapa, jossa valtio ja maakunta tiiviissä vuoropuhelussa käsittelevät yhdessä aluekehityksen tilannetta, tavoitteita ja toimenpiteitä. Vuoden 2026 keskustelut järjestään maaliskuussa vähintään neljän maakunnan yhteisinä Teams-kokouksina, joissa käsitellään yhtä maakuntien ja valtioneuvoston yhdessä valmistelmaa poikkihallinnollista teemaa. Vastaamme alueen osalta tilannekuvan laatimisesta ja keskusteluagendan valmistelusta sekä koordinoimme koko valmisteluprosessia.

- Vuoden 2026 valtion ja maakuntien väliset aluekehittämiskeskustelut käydään maaliskuussa yhdessä Pirkanmaan, Pohjanmaan ja Uudenmaan kanssa. Teemana on Kasvu- ja vientimaakunnat kokonaisturvallisuuden edistäjänä. Kustakin maakunnasta saa osallistua neljä puheoikeuden omaavaa osallistujaa. Liitto kokoaa maakunnan osallistujat sekä vastaa maakuntien yhteisen valmistelun lisäksi maakuntakohtaisen osion valmistelusta. Vuoden 2026 keskusteluja pohjustava maakunnallinen tilannekuva laadittiin jo syksyllä 2025.

Toimimme aktiivisesti kansainvälisissä verkostoissa

Kansainvälisen toiminnan osalta erityisvastuuna on osallistuminen erityisesti CPMR:n (Euroopan periferisten merellisten asioiden liitto) Itämerikomission toimintaan. Itämerikomission varapuheenjohtajana/puheenjohtajana kaudella 2024–2026 toimii maakuntahallituksen varajäsen Talvikki Jori.

Monialainen yhteistyö kansainvälisten kumppanien kanssa jatkuu useissa asiantuntijaverkostoissa. Hyödynnämme v. 2026 alussa päättyvän kansainvälisen ”We make transition”-Interreg-hankkeessa kehitettyjä ja testattuja osallisuus- ja kestävyysmurrostoimintamalleja myös omassa työssämme.

Varaudumme myös osallistumaan Varsinais-Suomen strategian painopisteitä tukevien kansainvälisten hankkeiden toimintaan partnerina tai liitännäisjäsenenä. Komission antaman ”Regional innovation Valley” (RIV)-statuksen avulla korostamme innovatiivisten ruokaketjujen ja ruokaturvallisuuden merkitystä. Tämä tuo meille myös mahdollisuuden saada tukea teemaan liittyviin kansainvälisiin hankkeisiin.

Osallistumme Euroopan komission ”EU Preparatory Action – Innovation for place based transformation” (2025–2026). Ohjelma on strateginen pilotti, jolla tuetaan aluepohjaista innovaatiopolitiikkaa. Osallistumisen tavoitteena on erityisesti älykkään erikoistumisen strategian teemojen, ml. ruokaturvaan ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen liittyvän osaaminen lisääminen alueella. Koulutus tukee em. RIV-statuksen tavoitteiden toteuttamista. Jatkamme ja terävöitämme yhteistyötä Brysselin Eurooppa-toimiston kanssa.

Tiivistämme yhteistyötä Pohjoismaisten toimijoiden kanssa. Tavoitteena erityisesti tunnistaa liikenteen ja yhteyksien kannalta relevantit toimijat ja edistää varsinaissuomalaisia tavoitteita kansainvälisesti. Osallistumme aktiivisesti Pohjoismaisen saaristoyhteistyön tavoitteeseen hakeutua EGTS-statuksen haltijaksi (Europeisk Gruppering för Territoriellt Samarbeta), jolla vahvistetaan saaristoyhteistyön statusta ja mahdollisuuksia toimia aktiivisena ja vaikuttavana elimenä Etelä-Suomen saaristoalueiden, Ahvenanmaan ja Tukholman saariston välisessä yhteistyössä.

- Aktivoimme liiton luottamushenkilöitä osallistumaan Itämerikomission temaattisiin työryhmiin ja tuemme niissä tehtävää valmistelu- ja vaikuttamistyötä. Olemme mukana myös Itämerikomission ja Directors Networkin järjestämässä tapahtumissa EU:n Itämeristrategian vuosikokouksessa Tallinnassa.
- Valmistelemme yhdessä alueen kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa yhteistyöpöytäkirjan Ukrainan Kiovan alueen kanssa ja kokoamme Varsinais-Suomeen yhteistyötä koordinoivan koordinaatioryhmän.
- Varaudumme myös osallistumaan Varsinais-Suomen strategian painopisteitä tukevien kansainvälisten hankkeiden toimintaan partnerina tai liitännäisjäsenenä. Muun muassa komission antaman ”Regional innovation Valley” (RIV)-statuksen avulla korostamme innovatiivisten ruokaketjujen ja ruokaturvallisuuden merkitystä. Tämä tuo meille myös mahdollisuuden saada tukea teemaan liittyviin kansainvälisiin hankkeisiin.
- Osallistumme Euroopan komission ”EU Preparatory Action – Innovation for placebased transformation” (2025–2026) koulutuskokonaisuuteen. Ohjelma on strateginen pilotti, jolla tuetaan aluepohjaista innovaatiopolitiikkaa. Osallistumisen tavoitteena on erityisesti älykkään erikoistumisen strategian teemojen, ml. ruokaturvaan ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen liittyvän osaaminen lisääminen alueella. Koulutus tukee em. RIV-statuksen tavoitteiden toteuttamista.
- Jatkamme ja terävöitämme edelleen yhteistyötämme Turun ja Varsinais-Suomen Brysselin Eurooppa-toimiston kanssa.
- Tiivistämme yhteistyötä Pohjoismaisten toimijoiden kanssa. Tavoitteena on erityisesti tunnistaa liikenteen ja yhteyksien kannalta relevantit toimijat ja edistää varsinaissuomalaisia tavoitteita kansainvälisesti.

- Osallistumme aktiivisesti Pohjoismaisen saaristoyhteistyön tavoitteeseen hakeutua EGTS-statuksen haltijaksi (Europeisk Gruppering för Territoriellt Samarbete). Tällä vahvistetaan saaristoyhteistyön juridista statusta ja mahdollisuuksia toimia aktiivisena ja vaikuttavana elimenä Etelä-Suomen saaristoalueiden, Ahvenanmaan ja Tukholman saariston välisessä yhteistyössä. Tiivistetään Pohjoismaiden ministerineuvoston nimeämien rajakomiteoiden (joista Pohjoismainen saaristoyhteistyö on yksi) välistä yhteistyötä ja laajennetaan tulevan EGTS-toimielimen jäsenistöä vaikuttavuuden lisäämiseksi.
- Pohjoismainen saaristoyhteistyö keskittyy vuonna 2026 erityisesti omaan vihreän siirtymän hankkeeseensa ("Smart skärgårdstrafik) ja varautumisyhteistyön tiivistämiseen.
- Kiinnostus Varsinais-Suomea ja sen toimijoita ja toimintaa kohtaan on kasvussa. Isännöimme pyydettyä toimintamme kannalta keskeisiä kansainvälisiä delegaatioita ja vahvistamme näin yhteistyötä erityisesti pohjoismaiden sekä Itämeren maiden ja alueiden kanssa.
- Olemme mukana kansainvälisissä tilaisuuksissa, kuten EU:n Itämeri-strategian vuosikonferenssissa Tallinnassa keväällä 2026, ja pyrimme saamaan niissä maakunnalle tärkeitä asioita esille esim. työpajojen avulla.
- Olemme mukana Itämeren alueen aluekehitysjohtajia kokoavassa epävirallisessa "EUSBSR S3 Directors' Network" -ryhmässä, jonka kautta pidetään esillä alueiden ääntä mm. lausunnoin ja tilaisuuksin, sekä jaetaan ajankohtaista tietoa vertaiskeskustelun kautta.

Vastaamme Central Baltic -ohjelman rahoituskauden 2021–2027 täysimittaisesta toimeenpanosta

Vuonna 2026 tavoitteena on ohjelman varojen täysimittainen sitominen, hankkeiden tukeminen niin että ne saavuttavat tavoitteensa sekä ohjelman tulosten levittäminen. Päättäneiden ja käynnissä olevien hankkeiden budjettien toteutumista seurataan tarkasti. Mahdollisesti käyttämättä jääneiden varojen käyttö turvataan myöntämällä rahoitusta uusille hankkeille tai käynnissä olevien hankkeiden täydentäville toimille. Toimijoita tuetaan, ohjataan ja neuvotaan hankkeiden toimeenpanon eri vaiheissa. Ohjelman tavoitteista ja rahoitusmahdollisuuksista tiedotetaan laajasti ohjelma-alueella kansallisten kontaktipisteiden tuella.

Vuonna 2026 tavoitteena on myös uuden ohjelmakauden ohjelman valmistelun aloittaminen. Tämä edellyttää EU-asetuksia ja jäsenvaltioiden mandaattia, joita odotetaan vuoden 2025 lopulla.

- Viidennen haun hankkeiden rahoituspäätökset solmitaan ja hankkeet käynnistyvät.
- Palautuvia varoja ja ohjelman toteuma-astetta seurataan aktiivisesti.
- Mikäli ohjelman toteuma-aste on jäämässä arvioidusta, käynnistetään täydentävä haku.
- Ohjelman ja hankkeiden tuloksista tiedotetaan aktiivisesti. Ohjelman kotisivun hanketietokantaan lisätään osiot päättäneiden hankkeiden tuloksille. Tulosten levittämiseen (capitalisation) panostetaan järjestämällä hankkeille koulutuksia ja ohjelman toimin.

Maankäyttö ja ympäristö

Luomme elinvoimaa ja mahdollistamme kestävän tulevaisuuden maankäytön ratkaisulla

Vaihemaakuntakaava vastaa tarpeeseen parantaa alueen virtavesien tilaa ja kohdentaa kaavoituksen mahdollistamin keinoin parantamistoimenpiteitä. Energiateeman osalta kaavavaraukset päivitetään vastaamaan energiamurroksen kehitystä sekä turvaamaan sähkö- ja vetyverkkojen kaavalliset edellytykset. Maakuntakaavassa esitetään vihreän siirtymän edellyttämät maankäytölliset ratkaisut.

Tavoitteena on vaihemaakuntakaavaluonnoksen nähtäville asettaminen. Vaihemaakuntakaavan on määrä valmistua vuonna 2028. Tavoitteena on myös käynnistää maakuntakaavan kokonaispäivityksen valmistelu. Suunnittelutyössä huomioidaan alueiden käytön lainsäädännön muutokset, maakuntastrategia, maakuntaohjelma ja ilmastotiekartta. Lisäksi lähtökohtia ovat mm. toimintaympäristön muutokset ja geopoliittinen tilanne. Osallistumme myös aktiivisesti Turun MAL-alueella laadittavan kaupunkiseutusuunnitelman valmisteluun. Suunnitelma valmistuu vuoden 2026 loppuun mennessä ja toimii keskeisenä lähtökohtana maakuntakaavan päivityksessä.

- Seuraamme ja edistämme maakuntastrategian ja sitä toteuttavien suunnitelmien toteutumista mm. yhteistyöryhmissä.
- Osallistumme maakuntastrategian toteuttamishjelman laatimiseen.
- Osallistumme seudullisiin ja valtakunnallisiin verkostoihin ja valmistelemme lausuntoja maakunnallisesti merkittävistä kysymyksistä.
- Osallistumme aluesuunnittelua koskeviin kokouksiin kunnissa.
- Asetamme Vesien ja voimien vaihemaakuntakaavan luonnoksena nähtäville.
- Toteutamme kaavaluonnoksen nähtävillä ollessa seutukuntakierroksen osana vuorovaikutusmenetelyä.
- Tarkennamme yhdessä päättäjien, ohjausryhmän ja sidosryhmien kanssa vaihemaakuntakaavan sisältöä edeten kohti kaavaehdotusvaihetta.

- Käynnistämme tarpeen mukaan maakuntakaavan kokonaistarkistuksen edellyttämiä selvityksiä.
- Osallistumme Turun kaupunkiseudun MAL-sopimuksen seurantaan ja vuosien 2024–2027 toimenpiteiden toteutukseen.
- Osallistumme Turun kaupunkiseudun Kaupunki-seutusuunnitelman laadintaan.
- Seuraamme tiiviisti alueidenkäyttölain uudistamista ja muun suunnitteluun liittyvän erityislainsäädännön kehitystä.

Kehitämme liikennejärjestelmää ja varaudumme tulevaisuuden tarpeisiin

Turun MAL-alueen kaupunkiseutusuunnitelmaan kytkeytyvä kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelma laaditaan Varsinais-Suomen liiton johdolla yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Suunnitelma laaditaan Euroopan laajuisia liikenneverkkoja koskevan asetuksen mukaisesti kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelmaksi (Sustainable Urban Mobility Plan).

Jatkuvassa liikennejärjestelmätyössä edistämme suunnitelmiin kirjattuja hankkeita ja kehittämistoimenpiteitä. Painopisteenä on yhdyskuntarakenteen kestävä kehitys ja maakunnan aseman vahvistaminen TEN-T-ydinverkkokäytävällä.

Edistämme alueellisen junaliikenteen toteutumista yhdessä kuntien kanssa mm. parantamalla asemapaikkojen suunnitteluvalmiutta. Osallistumme lakiuudistusten ja junaliikenteen kilpailutusten valmisteluun sekä Länsirata-hankeyhtiön Turku–Helsinki-ratasuunnitteluun ja edunvalvontaan.

Länsiyhteyksien edistäminen on Varsinais-Suomen liiton keskeinen tavoite. Tähän sisältyvät muun muassa selvitystyöt kiinteän yhteyden Helsinki–Turku–Ahvenanmaa–Tukholma mahdollisuuksista.

- Edistämme Uudenmaan, Päijät-Hämeen ja Kymenlaakson liittojen kanssa yhteisen Etelä-Suomen liikennestrategian toteutumista
- Vastaamme Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman edistämisestä ja seurannasta.

- Vedämme jatkuvaa alueellista liikennejärjestelmätystä ml. Turun MAL-kaupunkiseudun liikennejärjestelmätysten yhteistyöryhmää ja osallistumme laajasti maakunnan liikennejärjestelmän kehittämistä koskevaan yhteistyöhön.
 - Osallistumme Turun kaupunkiseudun MAL-sopimuksen seurantaan ja vuosien 2024–2027 toimenpiteiden toteutukseen.
 - Vastaamme MAL-kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsunnitelman päivityksestä. Työssä otamme huomioon uuden TEN-T-asetuksen vaatimukset kaupunkisolmujen kestävästä liikkumisesta suunnittelulle (SUMP).
 - Ylläpidämme Turun MAL-kaupunkiseudun suunnittelussa tarvittavaa liikennemallia.
 - Jatkamme alueellisen junaliikenteen edistämistä.
 - Osallistumme maakunnallisesti merkittävien liikennehankkeiden suunnittelu-, hanke- ja yhteistyöryhmiin.
 - Laadimme yhdessä Pohjanmaan liiton ja Satakuntaliiton kanssa länsirannikon rantaradan tarveselvityksen (URPO-/Uusikaupunki–Rauma–Pori-rata ja sen jatke).
 - Osallistumme aktiivisesti Scandria Alliance -yhteistyöhön ja edistämme länsiyhteistyötä.
- Osallistumme Helsinki-Turku-Maarianhamina-Tukholma yhteyden selvitys- ja edistämistyöhön
- Toimimme yhdessä Valonian kanssa Includes-hankkeessa, jossa keskitytään osallistamisen kehittämiseen liikennejärjestelmätystyössä.

Teemme merialuesuunnittelua ja koordinoimme sen kansallista yhteistyötä

Varsinais-Suomen liitto jatkaa kansallista merialuesuunnittelua koordinoivana liittona. Suomen merialuesuunnitelma laaditaan kahdeksan rannikon maakunnan liiton välisessä tiiviissä yhteistyössä. Merialuesuunnitelman toisen suunnittelukierroksen (2024–2027) läpileikaavat teemat ovat huoltovarmuus ja turvallisuus, Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, ilmastoviisas merialuesuunnittelu ja merellinen monikäyttö.

Suunnittelutyötä rahoitetaan Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston erillisrahoituksella (MSP EGD -hanke) sekä muilla hankerahoituksilla. Työtä tukee mm. Interreg Seabas-hanke, jossa luodaan Itämeren maiden kesken yhteisiä suosituksia merialuesuunnitelmien vaikutusten arviointiin.

- Jatkamme merialuesuunnittelun yhteistyön koordinaatiota MSP EGD 2 -hankkeessa.
- Valmistelemme 1. suunnitelmaluonnoksen ja käymme vuoropuhelua päättäjien ja sidosryhmien kanssa.
- Hyödynnämme laadittua viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelmaa.
- Viimeistelemme ja päätämme Oceanids-hankkeen.
- Osallistumme SEABAS -hankkeeseen, jossa luodaan Itämeren alueelle suosituksia ja yhteinen viitekehys merialuesuunnitelmien vaikutusten arviointiin.
- Tilaamme SOVA-lain mukaisen ympäristöselostuksen suunnitelmaluonnoksesta.
- Hyödynnämme erillisselvitysten ja päättyneiden hankkeiden tuloksia (mm. MSP NBSR, MSP Green, Sea2Land) suunnitelmaluonnoksen laatimisessa.
- Järjestämme kesäkuussa yhdessä merialuesuunnittelun koordinaation kanssa MSP-webinaarin 1. suunnitelmaluonnoksesta.
- Järjestämme merialuesuunnittelupäivät marraskuussa (MSP-päivät).
- Ylläpidämme ja kehitämme rajat ylittävää sidosryhmäyhteistyötä erityisesti Itämeren alueella sekä kaikkien Pohjoismaiden välillä.
- Merialuesuunnittelun yhteistyön koordinaatio lausuu tarvittaessa naapurivaltioiden suunnitelmista.

Vahvistamme rajat ylittävää yhteistyötä

Teemme aluesuunnittelua yhdessä kuntien, ministeriöiden ja sidosryhmien kanssa. Merialuesuunnittelussa yhteistyö kattaa kaikki Euroopan merialueet. Liikennejärjestelmätyössä vahvistamme asemaamme Skandinavia–Välimeri TEN-T-liikennekäytävällä.

Toimintamme Scandria Alliance verkostossa jatkuu aktiivisena jäsenyyden siirryttyä Turun kaupungilta Varsinais-Suomen liitolle kesällä 2025. Kiinteän yhteyden Helsinki–Turku–Ahvenanmaa–Tukholma edistämiseksi teemme tiivistä yhteistyötä Uudenmaan, Ahvenanmaan ja Tukholman suuralueen toimijoiden kanssa.

- Järjestämme vuorovaikutustilaisuuksia osana maakuntakaavoitusta ja liikennejärjestelmäsuunnittelua
- Osallistumme merialuesuunnittelun kansalliseen ja kansainväliseen sidosryhmäyhteistyöhön
- Vahvistamme Varsinais-Suomen liiton roolia yhdessä erityisesti Turun kaupungin ja Uudenmaan liiton kanssa Skandinavia–Välimeri TEN-T-ydinverkkokäytävän edunvalvontaa hoitavan Scandria Alliancen toiminnassa.
- Vahvistamme kansallista Kasvukolmio ja Kasvuneliö -yhteistyötä.

Kehitämme sähköisiä suunnitteluvälineitä ja tietopohjaa

Yhteistyössä Lounaistiedon ja muiden maakuntien liittojen kanssa kehitämme digitaalista maakuntakaavoitusta ja merialuesuunnittelua sekä arviointi- ja seurantavälineitä. Hyödynnämme myös tekoälyn tarjoamia mahdollisuuksia suunnittelun tukena.

- Osallistumme kestävän kaupunkiliikkumisen seurantaindikaattoritiedon keräämiseen (SUMP)
- Hyödynnämme maakuntakaavan päivityksessä ja muussa suunnittelussa liiton päivitetyn paikkatietojärjestelmän tietomallipohjaista "suunnittelijan työpöytää."
- Osallistumme asiantuntijoina valtakunnallisiin maakuntakaavoituksen ja suunnittelun tietojärjestelmien kehittämishankkeisiin ml. valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmää valmisteleva RYHTI-hanke.

Valonia

Autamme kuntia kestävään kehitykseen liittyvien tavoitteiden saavuttamisessa

Hankkeidemme päämääränä on rakentaa hiilineutraalia maakuntaa, jossa aktiivisesti turvataan luonnon monimuotoisuutta sekä edistetään luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Toteutamme Saaristomeri-ohjelmaa vauhdittamalla ja toteuttamalla Saaristomeren tilan parantamiseen liittyviä toimia. Hankkeissa tuemme kuntia kestäväyistyön suunnitelmallisuudessa sekä konkreettisten toimenpiteiden toteuttamisessa.

- Autamme kuntia ilmastosuunnitelmien toimeenpanossa sekä seurannan kehittämisessä. Vies-
timme eri toimenpiteiden mahdollisuuksista,
rahoituskeinoista ja yhteistyökanavista. Jatketaan
kuntien ilmastotapaamisten järjestämistä.
- Kannustamme kuntia kestävän liikkumisen edis-
tämiseen ja tuemme käytännön toimenpiteiden
käynnistämistä. Viedään kunnille ja työpaikoille
tietoa hyvistä käytännöistä ja työkaluista.
- Jatkamme alueellista energianeuvontaa, jos-
sa ovat sähkösopimukset ja kulutusjousto sekä
Energiansäästöviikon 30-vuotisjuhla. Lisäksi kan-
nustamme ja autamme kuntia siirtymään uuteen
julkisen sektorin energiatehokkuussopimukseen
kaudelle 2026-2035.
- Sparraamme kuntia kestävien hankintojen toteut-
tamisessa. Nostamme esille hyviä esimerkkejä.
- Kehitämme eri toimijoiden välistä yhteistoimin-
taverkostoa pienvesien, vesistöjen ja metsien
luonnonhoidon edistämiseksi.
- Tuemme kuntia luonnon monimuotoisuuteen ja
Saaristomereen liittyvien tavoitteiden asettami-
sessa ja konkreettisten toimenpiteiden määritte-
lyssä.
- Toteutamme ilmastomuutoksen riskien arvioin-
nin Varsinais-Suomessa ja vahvistamme maakun-
nallista ilmastomuutokseen sopeutumisen työtä
ja tietopohjaa.

Lisäämme kuntien välistä yhteistyötä, vertaisoppimista ja tiedon jakamista

Jatkamme asiantuntijaverkostojen työtä ja tarjoamme neuvontaa sekä palveluita tarpeiden mukaan. Vahvis-
tamme kestävän kehityksen seurantaa ja viestintää
sekä kunnissa että maakunnallisesti.

- Ohjelma 2030 toimeenpanoon liittyen jatkamme
säännöllisiä kuntatapaamisia ja kuulemme kunti-
en tarpeita toimintaa suunniteltaessa.
- Vahvistamme vesiensuojelun sidosryhmä- ja
verkostotyötä, mm. Varsinais-Suomen vesistö-
kunnostusverkoston toimintaa sekä sen kautta
tarjottua neuvontaa.
- Päivitämme maakunnallisen ilmastotiekartan sekä
liitämme siihen sopeutumisen osion. Hoidamme
maakunnallisen ilmastovastuujaoston valmistelu-
tehtäviä.
- Edistämme reilua siirtymää ja osallisuutta kestä-
vyystyössä läpi eri teemojen.
- Jatkamme kuntien teknisen sektorin[LH1.1],
ruokapalveluista vastaavien sekä hankinta-asian-
tuntijoiden verkostojen koordinoitua sekä hyvien
esimerkkien esiin nostamista.
- Tuotamme tietoa sekä vahvistamme kuntien vä-
listä yhteistyötä luonnon monimuotoisuuden huo-
mioimiseksi kuntien käytännön työssä. [LA2.1]
- Osallistumme Varsinais-Suomen ruokaketjun
kehittämiseen mm. tuottamalla tietoa sekä tu-
kemalla viljelijöitä vertaisoppimisessa ja tiedon
saannissa.
- Tuemme muiden toimijoiden toteuttamia hank-
keita osallistumalla ohjausryhmä- ja työryhmä-
työskentelyyn pyydettyä.
- Jatkamme Varsinais-Suomen ympäristökasva-
tusverkoston toimintaa tiivistämällä yhteistyötä
kuntien sivistystoimen edustajien kanssa sekä
kehittämällä uusia hankkeita ja yhteisiä toimen-
piteitä. Tuemme kuntia kestävyyskasvatuksen
jalkauttamisessa kouluissa ja kannustamme
yhteistyöhön eri toimijoiden kesken.

- Kehitämme alueellista kestävän liikkumisen seurantaa.
- Käynnistämme säännölliset infot luottamushenkilöille.

Tarjoamme palveluita ajankohtaisiin tarpeisiin liittyen

Olemme kuntien apuna ilmasto- ja luontotavoitteisiin liittyvien toimenpiteiden käynnistämisessä, rahoituksen hakemisessa, hankinnoissa sekä seuran kehittämisessä. Laadimme ilmastomuutoksen sopeutumiseen liittyen alueellisia riskiarvioita sekä toimenpidesuosituksia yhteistyössä sidosryhmien kanssa osaksi Varsinais-Suomen ilmastotiekarttaa. Teemme aktiivisesti Saaristomerityötä tukemalla paikallisten toimijoiden työtä sekä toteuttamalla hankkeita vesistöjen tilan ja valuma-alueiden luontopohjaisen vesienhallinnan parantamiseen liittyen. Toteutamme yhteistyössä kuntien kanssa luonnon ennallistamisen hankkeita ja edistämme maanomistajalähtöistä monitavoitteista metsänhoidon suunnittelua. Lisäämme keskustelua ja rakentavaa yhteistyötä ajankohtaisiin kysymyksiin, kuten hiilinieluihin ja luonnon monimuotoisuuteen, ruokaketjun kestävyys- ja liikkumisen ratkaisuihin liittyen. Edistämme toimijoiden yhteistyötä pyöräilyn ja kävelyn olosuhteiden lisäämiseksi eri puolilla maakuntaa. Tarjoamme kunnille ja kuntalaisille neuvontaa energiankäytön vähentämiseen ja fossiilisista energialähteistä luopumiseen sekä viestimme aktiivisesti taloyhtiöille kestävien energiaratkaisujen mahdollisuuksista. Nostamme esille hyviä esimerkkejä kestävästä hankinnoista. Autamme kuntien ilmastosuunnitelmien toimeenpanossa sekä päivittämisessä. Vahvistamme asukkaiden sekä eri ryhmien osallisuutta, esimerkiksi nuorten, koululaisten ja kulttuurialan toimijoiden osallisuutta kestäväan kehitykseen ja kiertotalouteen liittyen.

- Tuomme toimijoita (mm. luovat alat, asukkaat, yritykset) yhteen edistämään kiertotaloutta.

- Vahvistamme alueen ruoantuottajien pääsyä julkisiin ruokapalveluihin tarjoamalla työkaluja, viestintää ja koulutusta sekä tuottajille että hankintayksiköille. Julkaisemme oppimateriaalin kouluille kestävien ruokapolkujen teemalla.

- Edistämme ilmastokestävää maataloutta ja yhteistyötä alueella yhdessä sidosryhmien, neuvojien, viljelijöiden, kuntien ja tutkijoiden kesken.

- Neuvomme ja avustamme kuntia luonnonhoitotöiden ja vesiensuojelutoimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä rahoituksen hakemisessa.

- Toteutamme vesistö- ja elinympäristökunnostuksia.

- Autamme paikallisia toimijoita hakemaan rahoitusta ja käynnistämään konkreettisia Saaristomeren tilaa parantavia hankkeita ja toimenpiteitä. Kannustamme toimijoita yhteistyöhön valuma-alueilla.

- Autamme paikallisia toimijoita ja kuntia hakemaan rahoitusta ja käynnistämään konkreettisia luonnonhoitohankkeita, jotka torjuvat luontokatoa ja lisäävät luonnon monimuotoisuutta.

- Kehitämme pyörämatkailun ja arkipyöräilyn verkostoja sekä palveluita Varsinais-Suomessa.

- Tuomme taloyhtiöiden käyttöön hyviä käytäntöjä ja työkaluja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi ja uusiutuvan energian ratkaisujen hankkimiseksi. [LH3.1]

- Välitämme tietoa ja järjestämme tilaisuuksia ajankohtaisista kestäväan kehityksen aiheista.

Edunvalvonta ja kuntapalvelu

Edunvalvontatyömme on suunnitelmallista, vaikuttavaa ja ajantasaiseen tietoon perustuvaa

Vaalikauden loppupuolella jatkamme maakunnalle tärkeiden vielä toteutumattomien budjettitavoitteiden ja hallitusohjelmakirjausten edistämistä, muun muassa Länsiradan rakentaminen, Saaristomeren tilan parantaminen ja lähijunaliikenteen käynnistäminen. Edistämme myös Suomen kytkeytymistä kansainvälisesti länteen eli Helsinki-Turku-Tukholma-yhteyttä.

Aloitamme valmistautumisen seuraavaan eduskuntavaalikauteen ja päivitämme Varsinais-Suomen kansalliset edunvalvontatavoitteet vaalikaudelle 2027–2031. Tavoitteet päivitetään laajassa yhteistyössä alueen edunvalvojien kanssa. Tavoittelemme EU:n uuden rahoituskauden ohjelmavalmistelussa maakunnan liikenne-, maatalous- ja aluekehitystavoitteita tukevia linjauksia.

Tavoitamme uudet kuntapäätäjät ja käynnistämme tätä varten kuntakierroksen. Kehitämme yhteistyötä kasvukolmion maakuntien kanssa ja panostamme Etelä-Suomen viisikon yhteistyöhön erityisesti EU-tason vaikuttamisessa. Pro Varsinais-Suomi-toiminta perustetaan maakunnan näkyvyyden vahvistamiseksi pääkaupungissa ja muualla Suomessa. Kehitämme vaikuttajakoulua ja valmistaudumme 10. vuosikurssin järjestämiseen.

- Vaikutamme hallitusohjelmaan kirjatun Länsiradan toteuttamiseen. Jatkamme vaikuttamistyötä hankkeen seuraavasta vaiheesta.
- Edistämme Suomen läntistä yhteyttä, Helsinki-Turku-Tukholma kansallisten selvitysten ja EU-vaikuttamisen kautta. Varmistamme liikennekäytävän EU-rahoituskelpoisuuden.
- Saaristomeren tilanteen parantamiseksi vaikutamme muun muassa EU:n maatalouspolitiikan uudistukseen ja tavoittelemme ympäristötukien vaikuttavuutta ja kohdentamista. Tavoittelemme Saaristomerelle erityisalueen roolia ja korotettua tukitasoa.
- Tavoittelemme rahoitusta maakunnan kärkihankkeille hallituksen kehys- ja budjettiriihestä. Erityisen ajankohtaista on Varsinais-Suomen lähijunaliikenteen käynnistäminen.

- Valmistelemme ja hyväksymme maakunnan tavoitteet vaalikaudelle 2027–2031.

- Vaikutamme EU:n 2028–2034 rahoituskauden valmisteluun mm. liikenne-, maatalous- ja aluekehityspolitiikassa sekä Suomen kansalliseen ja alueelliseen kumppanuussuunnitelmaan.

- Jatkamme kuntayhteistyön vahvistamista säännöllisillä kuntajohtajakoukuksilla ja toteuttamalla kuntavierailut kaikkiin 27 kuntaan.

- Kehitämme Varsinais-Suomen kansanedustajien yhteistyöryhmän toimintaa, mm. aiempaa laajemmilla pyöreän pöydän keskusteluilla ja hyödynnämme ryhmää edunvalvontatavoitteiden toteuttamisessa.

- Vauhditamme Kasvu-Suomen yhteistyötä Pirkanmaan ja Uudenmaan kanssa ja tavoittelemme yhteisiä linjauksia keskeisiltä politiikan sektoreilta. Jatkamme Etelä-Suomen maakuntien yhteistyötä ja vahvistamme yhteistyössä Suomen kansainvälistä kytkeytymistä Eurooppaan.

- Käynnistämme Pro Varsinais-Suomi-verkoston toiminnan. [TM4.1]

Teemme nykyaikaista, vuorovaikutteista ja aktiivista viestintää sekä lisäämme maakunnan vetovoimaa

Viestinnässä saatetaan valmiiksi brändin, ilmeen ja verkkosivujen uudistaminen sekä jatketaan erityisesti ulkoisen viestinnän kehittämistä määräraikaisella resurssilla. Kehitämme ydinviestijämme ja päivitämme viestintäsuunnitelmamme uuden strategiamme mukaisesti. Jatkamme viestinnän vaikuttavuuden seuraamista, laadimme tästä puolivuositain raportin ja teemme tämän perusteella tarvittavia muutoksia. Kehitämme asiantuntijaviestintäämme edelleen ja käytämme systemaattisesti uutta visuaalista ilmettä. Viestintämme on avointa, osallistavaa ja ymmärrettävää. Hyödynnämme viestinnässä tarkoituksenmukaisesti eri kanavia ja välineitä. Lisäämme maakunnan kiinnostavuutta markkinointiyhteistyöllä muun muassa tapahtumissa ja tilaisuuksissa.

- Julkaisemme Varsinais-Suomen liiton uudet verkkosivut. Varmistamme käyttäjäystävällisyyden kevyellä käyttäjäkyselyllä ja analytiikan seurannalla.
- Laajennamme ruotsin- ja englanninkielisiä sisältöjä verkkosivujen lisäksi myös uutiskirjeisiin ja keskeisiin viestintäkanaviimme, jotta tavoitamme maakunnan monikieliset yleisöt paremmin.
- Kehitämme ydinviestejä uuden strategian pohjalta ja varmistamme niiden johdonmukaisen käytön kaikessa viestinnässä.
- Uudistamme ja terävöitämme sosiaalisen median tekemistä määräaikaisella resurssilla. Kokeilemme rohkeasti sisältömuotoja, vahvistamme vuorovaikutusta ja keskitymme vaikuttaviin kanava-kohteryhmä-yhdistelmiin.
- Rakennamme Varsinais-Suomen strategialle, Vesien ja voimien vaihemaakuntakaavalle sekä hallitusohjelmataavoitteille selkeät viestintäsuunnitelmat ja viestimme niistä aktiivisesti, ymmärrettävästi ja monikanavaisesti koko vuoden ajan.
- Vahvistamme edelleen mediasuhteita ja lisäämme aloitteellista näkyvyyttä tarjoamalla ajankohdaisia juttuaiheita ja asiantuntijapuheenvuoroja maakunnan kehityksestä.
- Selkeytämme viestintätiimin toimintatapoja ja työnjakoa sekä otamme käyttöön uuden yhteisen sisältö- ja julkaisusuunnittelun työkalun. Varmistamme, että viestintä tukee strategian kärkiä suunnitelmallisesti ja tehokkaasti.
- Kytkeämme tapahtumayhteistyön kärkitavoitteisiimme.

Vahvistamme varsinaissuomalaisen kulttuurin edelläkävijyyttä

Toimimme aktiivisesti kulttuurin ja luovien alojen maakunnallisessa verkostoyhteistyössä, vaikutamme kansallisissa kulttuurialan verkostoissa ja olemme mukana hanketyössä. Luomme edellytyksiä taiteen ja kulttuurin sekä luovien alojen huomioimiseen maakunnan suunnittelussa, kehittämisessä, viestinnässä ja markkinoinnissa sekä monialaisessa yhteistyössä.

Varsinais-Suomen liitto toimii aktiivisesti Kulttuuripankki –palvelun käyttöönoton edistämiseksi. Kulttuuripankin tavoitteena on parantaa taiteen ja kulttuurintekijöiden työllistymismahdollisuuksia, näkyvyyttä sekä kulttuuripalveluiden saatavuutta maakunnassa. Kulttuuripankki on digitaalinen alusta, joka kokoaa yhteen taiteen ja kulttuurin tekijät sekä heidän tarjoamansa palvelut. Kulttuuripankki on käytettävissä kulttuurin ja taiteen ammattilaisille sekä taide- ja kulttuuripalveluiden tilaajille vuonna 2026.

- Edistämme Kulttuuripankki-palvelun käyttöönottoa kaikissa Varsinais-Suomen kunnissa vuoden 2026 aikana
- Myönnämme 102. Aurora-mitalin tunnustuksena maakunnan hyväksi tieteen, taiteen tai muun kulttuurityön alalla toimineelle henkilölle, yhteisölle tai viranomaiselle.
- Uudistamme Eurooppa-päivän vuosivastaanottoa keskustelevalle kohtaamispaikaksi.
- Teemme aktiivista yhteistyötä verkostoissa, mm. kulttuuriviranhaltijoiden Kulttuuria kunnissa -verkostossa.
- Olemme mukana järjestämässä maakunnallisia kulttuurialan tilaisuuksia.
- Jatkamme yhteistyötä Turun Taidelainaamon kanssa alueellisen taiteen tukemiseksi ja esiin nostamiseksi.
- Viestimme aktiivisesti kulttuurialan merkityksestä sekä varsinaissuomalaisen taide- ja kulttuuritoimijoiden saavutuksista.

Lounaistieto

Edistämme avoimen datan yhteentoimivuutta ja hyödynnettävyyttä

Osallistumme aktiivisesti datan yhteentoimivuutta edistäviin kansallisiin prosesseihin, kuten rakennetun ympäristön digitalisaation edistämiseen. Vuonna 2026 osallistumme kansallisen digitaalisen retkeilyinfrastruktuurin rakentamiseen ja edistämme maakuntakaavan uuden tietomallin käyttöönottoa maakuntien liitoissa. Lisäksi haemme aktiivisesti uusia hankekumppaneita datan avoimuuden ja hyödynnettävyyden edistämiseksi sekä maakunnallisesti että kansallisesti.

- Päivitämme Lounaistiedon strategian toimintakaudelle 2027–2029 yhdessä ohjausryhmän kanssa. Strategian tavoitteena on tarkentaa Lounaistiedon toiminnan fokusta ja laajuutta, turvata hanketoiminnan jatkuvuutta ja varautua maakuntakaavan tietomallin Ryhti-muutokseen.
- Parannamme tiedon laatua, yhteentoimivuutta ja avointa saatavuutta Digiretki- ja Maltti-hankkeiden toiminnan kautta. Teemme uusia hankkeavauksia datan laadun ja yhteentoimivuuden parantamiseksi esimerkiksi Saaristomeren tilaan liittyvän datan avoimeen satavuuteen liittyen.
- Parannamme valmiuksia osallistua kansainvälisiin hankehakuihin perehtymällä EU:n datalainsäädäntöön ja eri rahoitusinstrumentteihin sekä vahvistamalla yhteistyötä EU-toimiston kanssa.
- Huolehdimme, että Lounaistiedon karttapalvelun karttatasot ja metatiedot ovat ajan tasalla ja avoimet datatuotteet ovat saatavilla luotettavasti.
- Julkaisemme Lounaistiedon verkkosivuille ohjeistukset rajapintojen käyttämisestä, karttaupotusten tekemisestä ja datan avaamisen prosessista sekä markkinoimme ohjeistuksia Lounaistiedon viestintäkanavissa.

Vahvistamme avoimen tiedon ekosysteemiä lounaisessa Suomessa

Tiivistämme alueen avoimen tiedon toimijoiden yhteistyötä kehittämällä avoimen tiedon verkoston toimintaa. Järjestämme vuonna 2026 Aluetietofoorumin 10-vuotisseminaarin sekä markkinoimme Lounaistiedon Dataklubi-webinaaria kansallisena avoimen tiedon keskustelukanavana. Lisäämme Lounaistiedon tietopalvelujen vaikuttavuutta ja tunnettuutta systemaattisella viestinnällä ja sosiaalisen median markkinoinnilla.

- Kasvatamme Lounaistiedon tunnettuutta alueellisesti ja kansallisesti vahvistamalla Dataklubin roolia paikkatiedon ja avoimen datan kansallisena keskustelufoorumina. Tuomme avoimen tiedon asiantuntijat yhteen Aluetietofoorumin 10-vuotisjuhlaseminaarissa maaliskuussa.
- Osallistumme paikkatietoalan koulutuksen järjestämiseen ja muuhun kurssiyhteistyöhön Turun yliopiston kanssa. Tarjoamme paikkatietoalan harjoittelupaikan alan opiskelijalle.
- Viestimme toiminnasta aktiivisesti sosiaalisen median tileillä ja maksullisilla kampanjoilla. Kehitämme viestintäyhteistyötä Varsinais-Suomen liiton ja muiden sidosryhmien kanssa.
- Hyödynnämme tekoälyä Lounaistiedon toiminnassa mahdollisuuksien mukaan.

4. Taloudellisten tavoitteiden toteuma 1.1.–30.6.2026

KUNTARAOITTEINEN TOIMINTA 1.1.-30.6.2026					
KÄYTTÖTALOUS	TA2026	Toteutuma 1-6.2026	Käyttö %	Ero, €	Toteutuma 1-6.2025
TUOTOT					
Kuntien maksuosuudet	3 899 900	1 949 958	50,0 %	1 949 942	1 949 956
Myyntituotot	44 894	28 469	63,4 %	16 425	25 816
Tuet ja avustukset	21 000	1 585	7,5 %	19 415	1 186
Vuokratuotot	12 681	6 340	50,0 %	6 341	6 155
Muut tuotot	81 000	26 595	32,8 %	54 405	2 359
TUOTOT YHT.	4 059 475	2 012 947	49,6 %	2 046 528	1 985 472
KULUT	TA2026	Toteutuma 1-6.2026	Käyttö %	Ero, €	Toteutuma 1-6.2025
Henkilöstökulut	-2 839 597	-1 275 092	44,9 %	-1 564 505	-1 248 975
Palvelujen ostot	-971 903	-533 456	54,9 %	-438 447	-542 674
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-53 250	-26 515	49,8 %	-26 735	-38 556
Vuokrat	-286 908	-140 662	49,0 %	-146 246	-149 976
Muut toimintakulut	-6 750	-3 490	51,7 %	-3 260	-1 318
KULUT YHT.	-4 158 408	-1 979 215	47,6 %	-2 179 193	-1 981 499
TOIMINTAKATE	-98 933	33 732	-34,1 %	-132 665	3 973
POISTOT JA ARVONALENTUMISET					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 700	0		-1 700	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-100 633	33 732	-33,5 %	-134 365	3 973

Kulujen jakauma 1–6.2026 vastualueittain

